

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vsa druge države in Ameriko K 5.60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inzerate, naročnin, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inzerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inzerati po dogovoru. Inzerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plaćujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Svetovna vojna.

Avstrijsko-ruska vojna.

Uspešna ofenziva naše armade.

Naše prodiranje je prisililo Ruse, da so odnehali od svojih brezuspešnih naporov proti Przemyslu, ki so dosegli v noči na 8. oktober svoj višek in stali napadajoče ogromne žrtve. Sredo dopoldne je postal artilerijski ogenj proti trdnjavi slabjši in napadalec je jel dele svojih čet odtegovati izpred trdnjave. — Pri Lancutu se je močan sovražnik zapletel v boj z našimi prodirajočimi kolonami. Boj še traja. Iz Rozwadowa smo že prepodili sovražnika.

Tudi v Karpatih je položaj ugoden. Umikanje sovražnika iz marmaroške županije se je spremenilo v pravcati beg. Pri Bocsku smo razpršili močan kozaški oddelek. V teh bojih so se posebno odlikovali ukrajinski prostovoljski kori. Naše prodiranje preko prelazov Beskid in Vereczke napreduje proti Slavsku in Tucholki. Sovražnika, ki smo ga vrgli preko gorskega prelaza Uszok, podimo preko Turke.

Brezuspešno obleganje Przemysla.

Dne 10. oktobra je poskusil sovražnik še en naskok na južnovzhodno stran Przemysla, ki ga pa je posadka s težkimi izgubami za napadalca zavrnila. Nato so se začeli Rusi povsod pred trdnjavo umikati. Zahodno stran trdnjave so morali Rusi popolnoma izprazniti. Naša konjenica je že prišla v te kraje. Sovražnik, ki ga je naglost operacij na ruskem Poljskem in v Galiciji zmedla, je poskusil sicer kriti svoj napad na trdnjavo s tem, da je poslal oddelke svoje vojske proti zahodu, ni se pa mogel nikjer ustavljati našim armadam, ki so prihitele.

Peta in šesta ruska pehotna divizija, ki sta se postavili v bran pri Lancutu, se v begu umikata proti Sanu. Ravno tako sta bili ena kozaška divizija in ena pehotna brigada, ki sta stali vzhodno od Dynova v močnih pozicijah, po kratkem odporu pregnani. Naše čete so sovražniku povsod za petami.

Trdnjava Przemysl svobodna.

Naše bliskovito prodiranje proti reki San je Przemysl osvobodilo sovražnega obleganja. Lastne čete so vkorakale v trdnjavo. Kjerkoli so se Rusi pojavili, smo jih napadli in porazili. Na njihovem begu preko rečnih prehodov pri Sieniawi in Lezajsku smo zajeli ogromne množine vjetnikov.

Boj pri Chirowu še traja.

Naše proti Przemyslu prodirajoče čete, podpirane z izpadom trdnjavske posadke, so s tako silo odbile sovražno oblegovalno armado, da se sovražnik sedaj drži samo še na vzhodni fronti. Pri njegovem umikanju se je podrlo več vojnih mostov pri Sosnici. Mnogo čet je utonilo v reki San. Naša konjenica je potisnila neko kozaško divizijo proti Drochobyczu. V pohodih in bojih, izredno otežkočenih vsled zelo neugodnega vremena v zadnjih tednih in vsled slabih cest in potov se je sposobnost in bojevitost naših vrlih čet znova sijajno izkazala.

Zmagovita naša ofenziva. Jaroslav zopet v naših rokah.

Naša ofenziva je med mnogoterimi za naše čete na vsi fronti, zmagovitimi boji dosegla reko San. Popolna osvoboditev trdnjave Przemysl je izvršena. Severno in južno od trdnjave napadamo desno krilo sovražne oblegovalne armade. Jaroslav in Lezajsk sta v naši posesti. Izpred Sienjave se umičejo močne sovražne čete. Takisto napreduje

tudi naš napad vzhodno od Chyrowa. Na ruskem Poljskem smo odbili vse napade močnih ruskih čet, da bi prekoračile iz smeri od Ivanograda in južno od tod reko Vislo.

Koncentracija ruske armade za Vislo.

Ruska armada se je po odločilnem spopadu z armado generala Hindenburga izognila ter se je umaknila za Vislo. Ta koncentracija Rusov za Vislo je strateško najdalekosežnejšega pomena, ker so avstrijske čete s tem osvobodene ruskega pritiska ter je prodiralna sila naših v Galiciji stoječih armad znatno ojačena.

Ponesrečeni ruski vpadi na Ogrsko.

Iz Marmaros-Szigeta poročajo z dne 9. oktobra: Iz Marmaros Szigeta prepošle ruske čete so se ustavile na vrhovih pri Nagybocku, 15 km severovzhodno od Marmaros Szigeta. Naše čete so jim sledile ter se vrši sedaj bitka, ki se bo brez dvoma končala z zmago naših. Rusi imajo neprestano hude izgube; kadar bodo ruske čete na svojem begu prispale na gorski prelaz Jablonico, bodo njih vrste že precej redke.

V bojih pri Marmarosu so naši vjeli mnogo Rusov in jim vzeli mnogo topov. Tudi pokrajine nad Also Vereczko in deželna meja so zopet v naših rokah.

Iz Kološvara poročajo: Manjši ruski oddelek v Marmaroš vpadlih čet je vdrl proti jugu in se približal komitatu Bistrica (Beszterczenaszod). Naše čete so šle tem oddelkom nasproti ter so se z njimi spopadle pri vasi Teltcs. Rusi so bili poraženi ter so bežali v zahodni smeri proti Magyarlaposu.

Boji v Galiciji.

V črti Sary Sambor—Medyka se nahajajo utrjene sovražnikove pozicije. Naše čete napadajo. Ti boji pridobivajo na obsegu. V Karpatih smo po 4dnevih bojih zavzeli Toronyjo in zasledovali Ruse proti Wyzkowu. Manjši uspešni spopadi z umikajočimi se sovražnimi oddelki so se vršili v dolini Viszo.

Naše prodiranje proti Varšavi.

Na vzhodnopruskem bojišču je bila ruska ofenziva sedaj popolnoma ustavljena. Dne 12. t. m. uvedeni poskus, prijeti nemške pozicije pri Schirwindtu od strani, se je popolnoma ponesrečil. Nemci so izvršili protinapad in Ruse odločilno porazili. Tudi napad Rusov preko Lycka in Bialle se je ponesrečil. Močen vpliv na položaj na Vzhodni Prusiji bo imelo prodiranje nemških čet proti Varšavi. Iz dejstva, da je bilo pred Varšavo pred kratkim vjetih 2000 in sedaj zopet 8000 Rusov, je sklepati na prodiranje močnih nemških oddelkov proti Varšavi. Dejstvo, da so se Nemci nenadno prikazali pred Varšavo, je Ruse popolnoma presenetilo. Zato tudi Rusi sedaj zbirajo pri Varšavi močne čete.

Ob srednji Visli so združene nemške in naše čete na več krajih dosegle precejšnje uspehe. Poskusi Rusov pri Ivangorodu in južno od tega mesta, pretrgati našo črto, so se izjalovili.

Na gališkem bojišču so Rusi pritegnili močna ojačenja na črti vzhodno od Przemysla in Chyrowa ter poskušajo naše pozicije omajati. To se jim do sedaj ni posrečilo nikjer, nasprotno so imele naše čete na več krajih prav bistvene uspehe in je le vprašanje časa, kdaj bodo Rusi popolnoma pregnani iz teh pokrajin.

Nemško-francoska vojna.

Bitka v Franciji še vedno ni odločena.

Z zapadnega bojišča ni sedaj pomembnih vesti. Odbili smo silne sovražne napade vzhodno od Soissona. V Argonskem gozdu se neprestano vrše ljuti boji. Naše čete prodirajo v gostem grmičevju in na skrajno težavnem terenu z vsemi sredstvi trdnjavske vojne ter napredujejo korak za korakom.

Odpor Francozov je skrajno trdovraten. Francozi streljajo s puškami in strojnimi puškami z dreves in so zgradili poleg strelnih jarkov, narjenih v etapah, močne, trdnjavam podobne oporne točke.

Vesti, ki jih razširja francosko armadno vodstvo o uspehih njihovih čet v dolini Woevres, so neresnične. Po izpovedbah vjetnikov se je četam sporočilo, da so bili Nemci poraženi in da je padlo že več forov pri Metz. V resnici pa niso naše, tamkaj se boreče čete nikjer izgubile na terenu.

Etain je slej ko prej v naši posesti. Francoske napade proti našim postojankam pri Saint Mihielu smo popolnoma odbili.

Naš vojni plen pred Antwerpom se še danes ne da pregledati. Stevilo onih, ki so bili na Holandskem razoroženi, je poskočilo na približno 28.000 mož. Po uradnih londonskih in holandskih vesteh se nahaja med temi tudi 2000 Angležev. Kakor se zdi, se je mnogo belgijskih vojakov v civilnih oblekah vrnilo v svoje domače kraje. Poškodbe na poslopih in materijalu v Antwerpnu so neznatne. Naprave zatvornic in jezerov je sovražnik uničil. V pristanišču se nahaja 32 nemških parnikov, 2 avstrijska, 4 angleški, 2 belgijska, 1 francoski in danski ter 2 jadrnici. Kolikor smo mogli preiskati nemške ladje, se zdi, da so Belgiji napravili kotle nerabljive.

Na vzhodnopruskem bojišču je bil 11. oktober v splošnem miren. Dne 12. oktobra smo odbili ponovni obkoljevalni poskus Rusov pri Schirwindtu. Rusi so pri tem izgubili 1500 vjetnikov in 20 topov.

Na južnem Poljskem smo potisnili nazaj ruske prve čete južno od Varšave. Preprečili smo tudi poskuse ruske armade, da bi prekoračila reko Vislo južno od Ivangoroda. Rusi so imeli velike izgube.

Velika bitka na Francoskem.

„Daily News“ poročajo s severne Francije, da je mesto Arras pod silnimi boji na francoskem levem krilu močno trpelo. Vsak dan se vrše v okolici hudi boji. Dne 4. t. m. so vdrli Nemci v mesto, ko pa so 6. t. m. Francozi Jobili močna ojačenja, so se zopet Francozi polastili mesta. V ulicah se je razvila besna bitka mož proti možu.

Po hudih poročilih iz Antwerpna se je zdelo francoskemu generalnemu štabu — tako poročajo iz Zeneve — potrebno, da drži francosko konjenico pri Arrasu. Artilerijski boj, ki se je 10. oktobra brez uspeha za Francoze pri Wöwreju prekinil, se je danes (11. t. m.) nadaljeval. Položaj je za Nemce zelo ugoden.

Preko Berlina prihaja iz Curiha tudi poročilo, da pričakujejo Francozi v najkrajšem času nemški napad na Belfort.

Razen tega poročajo iz Pariza, da je priplulo pred nekaj dnevi več nemških letalcev nad Compiègne ter vrglo več bomb v mesto. Meslo je začelo na več krajih goreti, vendar se je posrečilo požar pogasiti. Obstreljevanje aeroplanov je bilo

brezuspješno. Nemške aeroplane pričakujejo v kratkem zopet nad Parizom. Neki nemški aeroplan je tudi res še tisti dan priplul nad najmočnejše obljubeno pariško predmestje St. Denis ter vrgel dve bombi.

Padec Antwerpna.

Po dvanajstdnevem obleganju je Anverza (Antwerpen) z vsemi fori prešla v naše roke. Dne 1. oktobra smo zavzeli prvi for, dne 6. in 7. oktobra pa sta naša pehota in artilerija premagali močni, večinoma 400 metrov široki sektor Nethe. Dne 7. oktobra smo v smislu haške pogodbe naznanili, da bomo jeli obstreljevati mesto. Ker je poveljnik izjavil, da prevzame odgovornost za obstreljevanje, smo ob polnoči z dne 7. na 8. oktober pričeli z obstreljevanjem mesta. Istočasno smo započeli tudi napad na notranjo utrdbeno črto. Že dne 9. oktobra zjutraj smo zavzeli dva forota notranje črte in dne 9. oktobra popoldne smo lahko brez resnega odpora zasedli mesto. Kakor domnevamo, zelo močna posadka se je spočetka hrabro branila. Ker pa je končno čutila, da ni dorasla naskoku naše pehote in mornariške divizije, zlasti pa ne učinku naše oblegovalne artilerije, je zbežala v popolnem neredu. Med posadko se je nahajala tudi nedavno tega tjakaj dospela angleška mornariška brigada. Po poročilih angleških časopisov bi naj bila tvorila hrbitišče obrambe. Zmedo med angleškimi in belgijskimi četami označuje dejstvo, da smo se morali glede predaje pogajati z županom, ker ni bilo mogoče najti vojaške oblasti. Izvršeno predajo je dne 10. oktobra potrdil štabni načelnik dosedanje vlade v Anverzi. Zadnje še ne predane fore so naše čete zasedle. Števila vjetnikov še ni mogoče pregledati. Mnogo belgijskih in angleških vojakov je pobegnilo na Holandsko, kjer bodo internirani. Uplenili smo ogromne zaloge vsake vrste.

Zadnja belgijska trdnjava, Anverza, ki je veljala za „nezavzetno“, je premagana. Naše čete so izvršile izreden čin, ki ga je Njegovo Veličanstvo cesar nagradil s tem, da je njih poveljniku generalu pehote pl. Haeselerju podelil red „pour le merite“.

Nemško poročilo o položaju na bojiščih.

Zapadno od Lilla je naša konjenica porazila s težkimi izgubami neko francosko konjeniško divizijo, pri Hazenbroucku pa neko drugo francosko konjeniško divizijo. Boji v fronti na zapadu doslej niso donesli še nobene odločitve. O zmagovalnem plenu v Anverzi še ni mogoče poročati, ker še naravno nedostaja potrebnih podatkov. Tudi o številu vjetnikov in o prestopu angleških in belgijskih čet na Holandsko še ni mogoče izreči odločilne sodbe. — Na vzhodnem bojišču smo na severu dne 9. in 10. oktobra odbili vse napade prve in desete ruske armade na naše vzhodno pruske čete. Odbili smo tudi ruski obkoljevalni poskus preko Schirwindta in pri tem vjeli 1000 Rusov. — Na južnem Poljskem so prve čete naših armad dosepele do Visle pri Grojcu. Južno od Varšave smo vjeli 2000 Rusov od drugega sibirskega armadnega kora. — Ruske uradne vesti o veliki zmagi pri Avgustovu so izmišljene. Kako visoko se smejo ceniti ruske uradne vesti, kaže dejstvo, da Rusi o velikanskih svojih porazih pri Tannenbergu in Insterburgu sploh niso izdali nobenih uradnih poročil.

Nemci že v Ostende.

Nemške predstraže so dosepele do Ostende. Belgijska armada je poskusila prodirajoče nemške čete napasti, toda bila je poražena. Umika se na celi črti.

Belgijci razstrelili v Antwerpnu 32 nemških parnikov.

„Rheinisch-Westfälische Zeitung“ javlja v posebni izdaji iz Rotterdama: Belgijci so razstrelili v antwerpenskem pristanišču 32, tamkaj se nahajajočih nemških trgovskih parnikov, med njimi tudi Lloydov parnik „Gneisenau“ ter čez 20 renskih ladij. Storili so to na zahtevo Angležev, ker je nizozemska vlada odklonila prošnjo, da bi pripustila prevažanje beguncev (garnizije?) na teh parnikih v Anglijo. Kralj Albert je hotel včeraj mesto pred obstreljevanjem predati, toda Angleži so to preprečili.

Iz Rotterdama poročajo: V času, ko so v Anverzi razstreljevali nemške trgovske ladje, so se nahajali tam tile parniki: „Alemania“ (Hamburg-Amerika) 4606 ton; „Atto“ (Roland) 5169 ton; „Ganelon“ (Roland) 5586 ton; „Gneisenau“ (Nordd. Lloyd) 8183 ton; „Hanau“ (Nem.-avstral. prog.); „Elbing“ (Nem.-avstral. prog.) 4880 ton; „Delos“ (Nem. levantska prog.) 2214 ton; „Lesbos“ (Nem. levant. pr.) „Lipso“ (Nem. levant. pr.) 3379 ton; „Hubefels“ „Kandelsfels“, „Schuldturm“ in „Wartburg“ (vse Nem. paropl. dr.); „Portimao“ in „Sines“ (Oldenburg-Portug. dr.); „Santa Fé“ (Hamburg-Juž. Am.); „Tasmania“ (Nem. avstr. pr.) 7514 ton; „Totmes“ (Kosmos) 7173 ton; „Elizabeth Rickmers“, „Bellona“, „Christine Sell“, „Delia“, „Erika“, „Feronia“, „Hermes“, „Hispania“, „Theaeus“, „Ursula“, „Jade“, „Koratia“, „Calliope“ in „Sirius“.

Nemci zavzeli Lille in vjeli 4500 Francozov.

Iz Genta se umika z veliko naglico sovražnik pri katerem se nahaja tudi del antwerpenske posadke, proti zapadu k morskemu obrežju. Naše čete ga zasledujejo. Zasedli smo mesto Lille. Tam smo vjeli 4500 Francozov. Oblasti so proglasile Lille napram nemškim četam kot odprto mesto. Vkljub temu je sovražnik pri obkoljevalnem poskusu iz Dunkerque potisnil svoje čete semkaj z naročilom, naj se tu drže do prihoda obkoljevalne armade. Ker ta naravno ni dospela, je imelo to za posledico, da je bilo brezsmoteno branjeno mesto poškodovano ob osvojitvi po naših četah. Z armadne fronte nimamo ničesar poročati. Dognali smo, da ste tik katedrali v Rheimsu postavljeni dve težki bateriji. Nadalje smo opazili, da se dajejo svetlobni znaki s cerkvenega zvonika. Samoobsebi se razume, da moramo pobijati vse našim četam škodljive sovražne odredbe in bojna sredstva, ne oziraje se na zgodovinsko katedralo. Francozi so torej slejkoprej krivi, ako bo za Francoze čestita zgradba žrtev te vojne.

Prodiranje Nemcev na Francosko.

Glasi poročil iz Holandskega so bile belgijsko-angleške čete pri Lokerenu skoraj popolnoma poražene. Kar jih je ostalo, jih je zbežalo proti Ostendu, kamor so, kakor znano, dosepele tudi že prve nemške čete. Iz Berolina poročajo tudi, da je belgijsko-angleška armada zbežala v Ostendo na 600 avtomobilih.

Iz Berolina poročajo: Kodanjski listi so izvedeli, da je železniška zveza med Ostendom in Dünkirchnom vsled prodiranja nemške kavalarije pretrgana. — Amsterdamski „Telegraf“ poroča, da je osebni prom t Pariz—London zopet ustavljen, ker so se prikazale nemške čete v departementu Pas de Calais.

Nemško-ruska vojna.

Potopljena ruska križarka.

Ruska oklopna križarka oblike Bajan, se je dne 11. oktobra v Finskem zalivu potopila, ker jo je zadela torpeda. Po brzojavkah, ki jih imamo pred sabo, razglša ruska uradna brzojavna agencija o pogibelnosti ruske oklopne križarke tole: Dne 11. oktobra ob 2. popoldne po ruskem času, so sovražni podmorski čolni znova napadli naši križarki „Bajan“ in „Palado“, ki sta bili na predstraži v Vzhodnem morju. Dasi sta križarki takoj pričeli s silnim artilerijskim ognjem, vendar se je enemu izmed torpednih čolnov posrečilo, lansirati torpedo proti „Paladi“. Nato je nastala eksplozija. — Križarka se je potopila z vso posadko.

* * *

Francozi pred Dubrovnikom.

„Bosnische Post“ prinaša iz Dubrovnika z dne 4. t. m. tole poročilo: Skoro vsako nedeljo se prikaže francosko brodovje pred Dubrovnikom in tudi danes ni izostalo. Povodom godu našega cesarja sta bila Dubrovnik in Gruž v zastavah in za 9. dopoldne je bila napovedana slovesna maša. Ta čas se je prikazalo francosko brodovje, — bilo je 36 enot. Deset torpedovk je priplulo tik pred Belavisto ter pristalo v Gružu. Štiri torpedovke so prispele v pristanišče ter so se ustavile tik pred skladišči za koks na rivi. Najbrž so mislili, da bodo dobili premog. Francozi so pozdravljali občinstvo na promenadi. Nato je francosko brodovje, ne da bi bilo izkrcalo kaj moštva, zopet zapustilo pristan. Dva avstrijska hidroplana, ki sta križarila nad francoskim brodovjem, so Francozi obstreljevali z granatami, pa brez uspeha. Popoldne je brodovje odplulo proti severu. Francozi posvečajo vso pozornost zlasti svetilnikom. Svetilniku na otoku Daža so vzeli priprave, tako da ne more funkcionirati.

Portugalska pomoč Francoski.

Portugalski poslanik v Rimu potrjuje, da bo Portugalska odposlaja 16.000 mož, da ojači francosko levo krilo. Ena ekspedicija bo odšla še te dni. Meseca aprila hoče poslati Portugalska Francozom na pomoč še 25.000 zamorcev plemena Makna.

Rusko Čnomorsko brodovje.

Iz Sofije poročajo, da se je rusko čnomorsko brodovje, obstoječe iz 28 enot ustavilo 11. t. m. zjutraj v Balčiku. Tri torpedovke so priplule v pristanišče. Ravnatelj carinske straže je oddal neki ruski častnik pismo za romunsko vlado, o katerem domnevajo, da izvira od admirala. Med tem so se te tri torpedovke zopet umaknile in vsa eskadra se je razdelila na tri dele. Prvi del ostoječ iz dveh oklopnih, štirih torpedovk, dveh križark in štirih ladij za polaganje min, je izginil na horizontu, drugi del, obstoječ iz osem enot, je ostal pred Balčikom oddaljen 5 milj, tretji del je odplul proti Küstendji, gotovo pa se je ta del ustavil pred Kavarno. Med posameznimi deli brodovja stoje štiri enote.

Turčija in tripelententa.

V Milanu se z vso gotovostjo trdi, da je Turčija zahtevo po razveljavljenju ukaza, da se Dardanele zatvorijo, tudi če se francosko in an-

gleško brodovje odstrani, odklonila ter da Dardanel ves čas vojne ne bo zopet otvorila.

Japonci na Kitajskem.

Kakor poročajo iz Haaga, je prišlo med Japonsko in Kitajsko do sporazuma glede šantunske železnice. Med vojno prevzame Japonska upravo, Kitajska pa obrat. Kitajska pa zavrača trditve, da je železnica nemška in da tvori del nemške posesti. Baje Japonci v Santungu silno slabo ravnaajo z mirnim kitajskim prebivalstvom, ki se vojne niti ne udeležuje.

O zasedenju otoka Jaluita s strani Japoncev piše „Frankfurter Zeitung“: Cilji Japoncev so od dne do dne bolj učitni. Včeraj poročilo o vojaškem zasedenju šantunske železnice, kar je toliko, kakor zasedenje cele pokrajine, danes tatvina neoboroženega nemškega otoka Jaluit. Japonski vladi se zdi potrebno ta korak opravičiti pred celim svetom. z vojaškimi nameni. Ali je otok v nemški ali japonski posesti, nima za vojne operacije v Vzhodni Aziji nobenega pomena. S tem hočejo Japonci udariti Ameriko. Vzhajajoče solnce naj vzpodrine ameriško zastavo iz Pacifičnega oceana. Japonska hoče postati velesila in zato ni več zadovoljna z zasedanjem pokrajin na azijskem kontinentu.

Srbi in Albanci.

Dne 17. septembra je sklenil Hasan beg Priština v sporazumu z drugimi revolucionarnimi voditelji vstajo albanskega prebivalstva v okraju Debar. Tekom treh dni je zbral mnogo pristašev, nakar so srbske oblasti odredile njegovo aretacijo. Hasan beg je to še pravočasno izvedel ter iz zasede napadel srbski oddelek, ki so ga poslali k njemu, usmrtil nekega župana in ranil dva orožnika. Nato so poslale srbske vojaške oblasti večji vojaški oddelek v albanske vasi, kjer so aretirali mnogo pristašev Hasan bega in jih po kratkem zaslišanju 78 ustrelili.

Spor med Esad pašo in Epirčani.

Esad paša, predsednik albanske vlade in vrhovni poveljnik Albanije, se je pri avtonomni epirski vladi pritožil, da so avtonomisti zasedli Berat. Epirski zunanji minister Karapanih je odgovoril, da so vsled albanskih napadov Epirčani res prekoračili mejo. Ker so Albanci požgali Berat in okoličanske krščanske vasi, so Epirčani Berat zasedli. Avtonomna vlada jih je poklicala nazaj in upa, da bo tudi albanska vlada skrbela, da ne pride do nadaljnih konfliktov.

Mehika in zedinjene države.

Državljanska vojna v Mehiki je zopet izbruhnila. General Villa je proglasil svojo neodvisnost ter hoče nastopiti proti predsedniku Carranzu. Villa je že proklamiral svojo republiko na severu. V deželi so nemiri hujši kakor kdaj zadnja 3 leta. Železniška in brzojavna zveza med Veracruzom in mestom Mehiko je pretrgana. Več mostov je razdejanih. Brata predsednika pogrešajo že več tednov, baje je vjet. Revolucionarji so gospodarji okolice glavnega mesta in Carranza ne more ščititi niti vodovoda. Newyorški listi pravijo, da ne bo prej miru v Mehiki, predno Zedinjene države ne posežejo vmes. To sicer ni prijetna naloga, vendar ne preostaja drugega.

Narodno-gospodarstvo.

Jesensko gojenje z dušikom. Jesensko gojenje z dušikom se v kmetijstvu vedno bolj uporablja — kar je vse hvale vredno. To gnojenje nam nudi ugodnosti, ki naj vsakega kmetovalca privabijo k poizkusu. Osebito je upoštevati, da jeseni ni toliko dela in da se z jesenskim gnojenjem gnoj bolj enokomerno razdeli po zemljišču, kar povzročuje ne le večje in obilnejše pridelke, ampak tudi boljšo kakovost rastlin.

Jesensko gnojenje z dušikom pa ne pride povsod v poštev. Merodajne so v tem oziru prirodne razmere in rodovitnost zemlje. Za težko zemljo v visokih in mrzlih krajih je jesensko gnojenje z dušikom vedno priporočljivo; manj priporočljivo je pa za peščeno, lahko zemljo, na katero naj se potrebna množina dušika da v dveh porcijah in sicer jeseni in spomladi.

Kar se posameznih poljskih rastlin tiče, je pred vsem ozimno žito (pšenica in rž) za jesensko gnojenje z dušikom prav hvaležno; isto se lahko reče tudi o travnikih sploh. Nadalje se priporoča jeseni z dušikom gnojiti: hmelju, sladkorni pesi, tobaku, vinski trti in sadnemu drevju.

Dokazano je pa tudi, da ne gre z vsakim dušikovim gnojilom jeseni gnojiti.

Cilski in norveški soliter pri tem itak ne pride v poštev, kjer ju zemlja ne absorbira in ker se med zimo iz nje lahko dušik izpere. Preostaneta nam torej le še žveplenokisli amonijak in apnov dušik, kateri dve gnojili zemlja dalje časa v sebi zadržuje. Ker čez zimo v zemlji vsaka nitrifikacija počiva, se tudi soliter ne razkrajaja; tudi izpiranje dušika izostava. Sicer pa obe dušikovi gnojili enako učinkujeta. Kateremu naj torej damo prednost? — Vsak praktično misleč kmetovalec bo vzal gotovo cenejšega — to je apnov dušik, kateri vsebuje razen dušika še 60—65% apna, ki le

ugodno učinkuje na rodovitnost zemlje. Apno posejane namreč v ugodnem smislu fizikalne lastnosti zemlje, ker jo rahlja; apno oživlja tudi v zemlji se nahajajoče bakterije in povzročuje najzvišnejšo tvoritev solitra in dušika v apnovem dušiku tesno obdani z apnom, ker takorekoč v apneni odeji počivajo, se nitrifikacija v apnovem dušiku veliko hitreje izvršuje, nego v žveplenokislem amonijaku. Ozimna setev (pšenica in rž). Ako je ozimna setev dobila že v jeseni polovico določene množine apnovega dušika se bo v tem krepkeje ukoreninila, bolje razvijala in bogateje obrodila. Upirala se bo mnogo lažje vsakemu škodljivemu vplivu, kateremu so podvržene vse poljske rastline. Druga polovica apnovega dušika se pa trosi spomladi, preden se vegetacija prebudi.

Pšenici in ječmenu se da na 1 ha (=1³/₄ orala): 100—150 kg 40% kalijeve soli.

250—350 kg Tomaževe žlindre ali primeroma manj superfosfata in

100—150 kg apnovega dušika.

Kalijeva sol. Tomaževa žindra in polovica apnovega dušika se zmeša in potrosi teden dni pred setvijo in se potem dobro podvleče ali lahko tudi podorje; ostanek apnovega dušika se potrosi spomladi, predno se ozimno žito oživi in se gnjilo, ako mogoče rahlo podvleče. Ako se pa namesto Tomaževe žlindre vzame superfosfat, potem se le-ta trosi spomladi sam nepomešan z apnenim dušikom in vsaj teden dni prej ali pozneje; torej ne istočasno.

Travniki, Kakor pri ozimni setvi, tako se tudi travnikom lahko podaja apnov dušik jeseni in sicer vso določeno množino obenem v mešanici s kalijevo soljo in Tomaževo žindro. Ako se pa travnikom trosi apnov dušik v dveh porcijah, potem je neobhodno potrebno, da se to zgodi, spomladi, preden se vegetacija oživi. Za gnojenje travnikov je apnov dušik posebno priporočljiv, ker pospešuje dušik rast raznih trav, apno pa rast delje.

Na 1 ha se vzame:

150—200 kg 40% kalijeve soli,

400—600 kg Tomaževe žlindre, oziroma superfosfata v potrebni množini in

100—120 kg apnovega dušika.

Ko se je umetni gnoj raztrosil, potem se priporoča, da se z ostro brano podvleče.

DNEVNE VESTI.

Obrtna zadruga v Kranju priredi v četrtek, dne 22. oktobra t. l. ob 8. uri zjutraj v zadrugi pisarni preizkušnjo obrtnih vajencev in vajenk. Vajenci in vajenke, ki so učno dobo dopolnili, naj vložijo pismo prošnje najkasneje do 20. oktobra t. l. na obrtno zadrugo v Kranju. K preizkušnji se lahko priglase tudi vajenci in pomočniki, ki so uslužbeni pri mojstrih izven zadrugnega okoliša. Pristojbina znaša 6 kron.

Gospod Gilbert Fuchs, grajščak v Kokri, je daroval vsoto 10.000 K v razne vojno-oskrbovalne svrhe izmed njih 6000 K za „Rdeči križ“. Veleindustrijalec gospod Vinko Majdič v Kranju podaril je razun svojih že 10000 K presegajočih darov za vojno-oskrbovalne svrhe, damskemu odboru v Kranju, ki izvršuje v smislu navodil vojno-oskrbovalnega urada na Dunaju akcijo v svrhu priprave gorkih oblačil v vojni se nahajajočim vojakom, znatno vsoto 1000 K.

Disciplinirane odredbe. Vojaško zapovedništvo mora o interesu ugleda armade, kakor v splošnem interesu, zlasti pa v interesu vojaštva prijaznega prebivalstva ukreniti odredbe, ki naj prepričajo, da vojaki iz moštva na ulicah in v gostilnah, pripovedujoč vojne doživljaje in prestane napore, izvablajo človekoljubnim in vojaštvu naklonjenim ljudem denarna darila. Navadno so to alkoholičniki, ki skušajo s svojimi pripovedovanji samo usmiljene zbuditi, da si pridobe dovolj novih sredstev za nakup alkoholičnih pijač. Ker tudi ni iz-

ključeno da so si sumljivi elementi, ki niso vojaškega stanu, na nedovoljen način preskrbeli uniforme (kar je vsled tega lahko mogoče, ker je mnogo vojakov v zasebni oskrbi), je upravičeno domnevanje da isti direktno darove pobirajoči beračci ljudje sploh niso vojaki. Pripomniti je, da je zadostno preskrbljeno tako za vojake, ki so v bolnicah, kakor za tiste ki so v privatni oskrbi, in temu moštvo ni nikakor treba beračiti za milodare. V privatni oskrbi nahajajoče se moštvo dobiva na dan po 2 K. Pa tudi iz moralnega in disciplinarnega stališča je popolnoma nedopustno, da se trpi potopejoče se in beračeče vojaške osebe, ki so v mnogih slučajih tudi primerno alkoholizirane in zato je bilo zaukazano, da je ljudi, ki store kaj takega, brezpogojno in brezobzirno aretirati.

Gosli podučuje tukajšnji kapelnik gospod Pöschl. Kdor želi poduka naj se blagovoli zglasiti na njegovem stanovanju v Exlerjevi hiši. Podučeval bode na svojem domu ali pa na domu učenca. Ker je gosp. Pöschl znan kot dober goslač in učitelj, ga najtoplejšje priporočamo. Zlasti ga pa priporočamo, sedaj, ko se v „Glasbeni šoli“ vsled prepričlega števila učencev na bode vršil poduk v tem inštrumentu.

Iskreno zahvalo izreka moštvo, ki je dne 15. t. m. bilo transferirano iz Kranja podružnici „Rdečega križa“ v Kranju, ki je odhajajoče obdarila z gorkimi zimskimi oblačili. Predvsem naj velja zahvala blag. g. okr. glavarju Fr. Schittigu in predsednici blag. g. Leopoldini Šavnikovi, po katerih posredovanju se je izvršila obdaritev.

ZADNJE VESTI.

Osvojitev utrd pri Stari Soli.

Včeraj so osvojile naše čete utrjene višine pri Stari Soli. Naš napad pri Starem Samboru je pridobil na prostoru. Severno Strwjaca se nahaja cela vrsta višin do severno-ozhodne fronte od Przemisla v naši posesti. Ob reki Sani navzdol proti trdnjavi se tudi vrše boji. — Na zasledovanju sovražnika preko Karpat smo dosegli Wyszkw in Skok.

* * *

Pred veliko bitko z Rusi.

Glasom petrogradskega poročila londonske „Morningpost“ se ruske vojne operacije v Rusiji popolnoma prikrivajo. Armade se koncentrirajo k velikanski bitki, ki bo na razsežnosti prekašala vse, kar se je do sedaj videlo. Trajala bo najbrže še cel teden, predno je pričakovati pomembnih poročil.

* * *

Vojno stanje v Finski.

Petrogradska vlada je vzpostavila v Finski ruska vojna sodišča ter sklicuje vse Fince od 18. do 40. leta pod orožje. Finci so po zakonu osvobojeni vojaške službe. Finski deželni zbor plačuje za to posebne prispevke v rusko vojno blagajno.

* * *

Nemški plen v Antwerpnu.

Pri Antwerpnu so Nemci v celem vjeli kakih 4000 do 5000 sovražnikov. Računajo s tem, da bojo v doglednem času polovili še veliko število belgijskih vojakov, ki so oblekli civilna oblačila. Po poročilih konzula v Terneuzenu, je prekoračilo kakšnih 20.000 belgijskih in 2000 angleških vojakov holandsko mejo, kjer so jih razorožili. Zbežali so z največjo naglico. To izpričujejo množine vreč z obleko, ki so jih proč vrgli bežeči vojaki, zlasti oni od „Royal Naval“ divizije.

Vojni plen v Antwerpnu je velik: Najmanj 500 topov, ogromna množina municije, mnogo sedel, zelo veliko sanitetnega materiala, številni avtomobil, mnogo lokomotiv in vagonov, 4 milijone kilogramov žita, mnogo moke, premoga in prediva, za 10 milijonov mark volne, baker in

srebro v vrednosti pol milijona mark, cel oklopni železniški vlak, več natovorjenih vlakov in velike črede živine. Belgijske in angleške ladje se ne nahajajo več v Antwerpnu. Ob izbruhu vojne je bilo v Antwerpnu usidranih 34 nemških parnikov in 3 jadrnice. Vse te ladje se nahajajo še tu z eno edino izjemo, samo stroji in kotli na njih so pokvarjeni. Belgijci so navrtali in potopili samo parnik „Gneisenau“ severonemškega Lloydja. Velika pristaniška zatvornica je nepoškodovana, vendar pa za sedaj ni porabljiva radi potopljenih čolnov, ki so obteženi s kamenjem. Pristaniške naprave so nepoškodovane. Mesto je le malo trpelo. Prebivalstvo je razmeroma mirno in zdi se, da je veselo, da je konec grozot, zlasti ker je sodrga jela že pleniti.

Ostanki belgijske armade so se jadrno umaknili, čim so se naše čete približale Gentu. Belgijska vlada izvzemši vojnega ministra je baje odšla v Havre.

Nabor črnovojnih obvezancev prvega poziva.

Med črnovojniškimi obvezanci, ki zato niso poklicani pod orožje, ker so bili svoj čas pri naboru ali preizkušnji ali tudi pri superarbitraciji spoznani za nesposobne, je mnogo močnih mož, ki bi bili sedaj popolnoma zmožni služiti v vojski. Mnogo takih, ki so bili pri naboru spoznani kot slabotni, so se pozneje okrepili marsikatero pohljenosti so tekom let izginile in morda se je prejšnja leta včasih prestrogo presojovalo zmožnost. Da se more se množičim zahtevam na vojno silo ustreči ter ustvariti kolikor mogoče velik reservoir izvežbanih vojnih obvezancev ter pravično razdeliti bremena obrambe na vse prebivalstvo, se namerava sedaj izvršiti nabor črnovojnih obvezancev prvega poziva, ki naj pokaže, ali so ti sedaj sposobni za vojsko, to je, ali morejo služiti v črni vojski. K temu naboru seveda onim ne bo treba priti o katerih je znano, da so za vsako službo v črni vojski nezmožni. Tudi ne bodo prišli v poštev oni črnovojniški obvezanci, ki vrše že sedaj črnovojniško službo, če tudi brez orožja, ali ki so določeni za tako službo, kakor zdravniki, ali pa, ki služijo svrhom vojske že sedaj n. pr. pri armadi priklopljenih prostovoljskih zborih (poljskih in ukrajinskih legijah). K naboru tudi onim ne bo treba priti, ki so bili šele tekom leta 1914. spoznani kot nezmožni nositi orožje, ali pa že med svojo črnovojniško dolžnostjo superarbitirani. Nabor se bo torej raztezal z gornjimi izjemami načeloma na črnovojniške obvezance rjone v letih od 1878. do vštetelega l. 1890., ki so bili do vštetelega leta 1013. pri naporu ali preizkušitvi spoznani kot nesposobni za orožje ali pa so bili potom superarbitracije izločeni iz skupne vojske, domobranstva ali orožništva.

* * *

Lepo solnčno stanovanje

z eno sobo, kuhinjo velikim vrtom in drugimi pritliklinami oddam za 1. november.

J. Zmet Kranj.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercijelne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago.

54 52-34

Lovro Rebolj v Kranju

Glavni trg

20 52-38

Ravnokar mi je došla **velika zaloga storjene obleke za moške**, kakor tudi za **ženske pelerine**, monteljni i. t. d. Priporočam vljudno sl. občinstvu zalogo in svojo delavnico na **Glavnem trgu**. Postrežba točna in solidna.

Kokriško predmestje

v lastni hiši **zaloga živalnih strojev in potrebščin**. Ravno tam **gostilna**, kjer točim najboljša vina in pivo ter postrežem vedno z **dobrili gorkimi in mrzlimi jedili**.

Imam tudi obrt za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

brez odbitka rentnega
davka.

4 3 / 4 0 / 0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

10 52—34

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža.

Zobozdravniška ordinacijska ura

odslej samo od 9. do 10. ure dopoldne

vsak delavni dan.

Dr. E. Globočnik ni poklican
k vojakom in zdravi še nadalje.

5 52—39

**Spominjajte se
Rdečega križa**

Kupujte ostanke!

**Naistarejša
trgovina**

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

priporoča za

jesensko sezijo

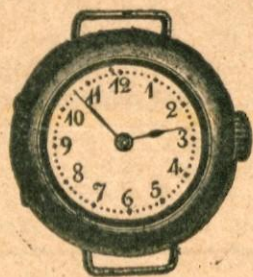
svojo bogato zalogo zimskega modnega blaga, sukna za ženske obleke, barhenda za bluže in obleke, zimskih ševijotov, kamgarnov in lodnov, kakor tudi vsega drugega manufakturnega blaga. Volneni robci, pleti, ogrinjalke in pleteni robci najnovjših vzorcev in najboljše kakovosti. Zimske srajce, jopice in hlače za ženske, moške in otroke.

Svilnati robci najnovjših vzorcev.

3 52—40

Kupujte ostanke!

9—40

Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki

RUDOLF RUS

v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Strogo solidna in poštna postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki
množini po najvišjih dnevnih cenah
kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trboveljski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko
budjejeviško pivo. Lep senčnat vrt.

8 52—40

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

6—35

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4 3 / 4 0 / 0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.